

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการชุมชน แบบมีส่วนร่วม
เพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์
ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ จันทิก

อาจารย์ ดร.จิตพนธ์ ชุมเกตุ

อาจารย์สุรภักดิ์ พิไชยแพทย์

อาจารย์ธนพัฒน์ อินทวิ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

กรกฎาคม 2559

สัญญาเลขที่ SURDI นวก./2557/07

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการชุมชน แบบมีส่วนร่วม
เพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์
ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม

รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ จันทิก

อาจารย์ ดร.จิตพนธ์ ชุมเกตุ

อาจารย์สุรภักดิ์ พิไชยแพทย์

อาจารย์ธนพัฒน์ อินทวิ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยศิลปากร
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช.-สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก “สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)” ประจำปีงบประมาณ 2558 สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และคณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 8 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม นายอำเภอชะอำ และเจ้าหน้าที่ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คณาจารย์ และนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตลอดจนผู้นำชุมชน โต๊ะอิหม่าม รองโต๊ะอิหม่าม ชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินงานวิจัยนี้จนสมบูรณ์ ตลอดจนผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามที่ให้ข้อมูล อันทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้ จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ให้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเป็นแนวทางในการบริหารจัดการชุมชน โดยการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์เชิงเกษตรในพื้นที่ของหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย

บทสรุปผู้บริหาร

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของหมู่บ้านไทยมุสลิม พบว่าลักษณะโดยทั่วไปของหมู่บ้านไทยมุสลิม มีความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านศาสนาและวิถีชีวิต ซึ่งเป็นชุมชนที่ยึดอาชีพเกษตรกรรม และอาชีพปศุสัตว์เป็นหลัก มีการใช้พื้นที่เกษตรและปศุสัตว์ได้ยากกับพื้นที่อยู่อาศัยที่ทำการเกษตร โดยการเลี้ยงแพะ เลี้ยงโค และมีระบบฟาร์ม โดยเห็นว่ามีลักษณะของชุมชนการเกษตรที่สมบูรณ์ อันมีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอย่างดี สำหรับสภาพปัจจุบันของชุมชน มีการพัฒนาเส้นทางในชุมชนเชื่อมต่อกันด้วยถนนลาดยางที่สลับกับธรรมชาติในท้องถิ่น บนพื้นที่เกษตรกรรมอย่างลงตัว และพบว่ามีอัตลักษณ์ที่สำคัญที่ใช้ยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิต ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน คือ การเป็นหมู่บ้านที่ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการทำการเกษตรและปศุสัตว์ และหากย้อนไปในอดีตหมู่บ้านแห่งนี้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในการพัฒนาหมู่บ้านหลายด้าน เช่น ด้านศาสนา ด้านการเกษตรและด้านการพัฒนาอาชีพ รวมถึงการพัฒนาระบบสหกรณ์โคนม ซึ่งยังมีการดำรงอยู่จนถึงทุกวันนี้ จากที่กล่าวมาทำให้เห็นถึงอัตลักษณ์ที่สำคัญของหมู่บ้านไทยมุสลิมแห่งนี้คือ เป็นหมู่บ้านเกษตรกรรมและปศุสัตว์ที่มีการดำรงชีวิตภายใต้ร่มพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 และจากการที่คณะผู้วิจัยได้ลงสำรวจชุมชนและได้พูดคุยกับผู้นำชุมชนพบว่าผู้นำชุมชนค่อนข้างมีความเข้มแข็ง มีความคิดก้าวหน้า อีกทั้งยังมีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น และจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนพบว่า สภาพแวดล้อมของชุมชนโดยรวมมีวิถีชีวิต สลับกับระบบนิเวศตามธรรมชาติที่งดงามเหมาะแก่การปั่นจักรยานท่องเที่ยวชมวิถีชีวิต และธรรมชาติ ซึ่งกิจกรรมการปั่นจักรยานกำลังเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และในปัจจุบันก็มีนักท่องเที่ยวต่างชาติปั่นจักรยานเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านอยู่บ้าง คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอจุดสำคัญๆ ที่จะนำมาจัดเป็นเส้นทางจักรยาน ได้แก่ มัสยิด ศาลาสมานฉันท์ สหกรณ์โคนม ศาลาเอนกประสงค์ สถานีกาชาดที่ 10 หัวหิน ปศุสัตว์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประปาหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน คุณมัยมูล เกษตรกร คุณเสรี เกษตรกร อบต.อำนาจ และอ่างเก็บน้ำ

นอกจากสถานที่สำคัญๆ ที่ได้นำเสนอไปข้างต้นนั้นระหว่างการสำรวจเส้นทางคณะผู้วิจัยได้ร่วมกับคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรในการสำรวจพื้นที่ และได้ค้นพบจุดสำคัญๆ เพิ่มเติม ได้แก่ จุดศึกษาดูแหล่งงูจงอาง จุดศึกษาดูแหล่งกำเนิดเห็ดโคน ต้นโพธิ์ที่พระเทพฯ ทรงปลูกไว้ จุดทรงงานของในหลวง รัชกาลที่ 9 (ปลูกหญ้าแฝก) เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาสภาพโดยทั่วไป และประเมินศักยภาพในการจัดการชุมชน สำหรับพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์ในวิถีชีวิตชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งคณะผู้วิจัยเล็งเห็นถึงศักยภาพ โดยใช้เส้นทางจักรยานเป็นเครื่องมือของการสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ใช้จุดสำคัญของเส้นทางจักรยานเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับตามเส้นทางท่องเที่ยว ประกอบการสภาพพื้นที่ที่มีทั้งทางราบกับทางวิบาก คณะผู้วิจัยจึงมีแนวทางในการจัดทำเส้นทางจักรยานออกเป็น 2 เส้นทาง ดังนี้

1. เส้นทางเบาๆ สำหรับจักรยานแม่บ้าน (ทางราบ)

2. เส้นทางวิบาก สำหรับนักออกกำลังกายมืออาชีพ (ทางวิบาก)

เพื่อให้การดำเนินงานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประสบความสำเร็จ คณะผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยได้จัดทำแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิม ซึ่งการได้มาซึ่งข้อมูลแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิมนั้น มาจากการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยผ่านผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และชาวบ้าน จากนั้นจึงให้ผู้นำชุมชนนำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยไปถ่ายทอดให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน และในเวลาต่อมาคณะผู้วิจัยลงชุมชนเพื่อสำรวจความคิดเห็นในเชิงลึก เกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลการดำเนินงานวิจัย และได้จัดทำประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับการสื่อความหมายและเรียนรู้ผลการดำเนินงานวิจัยเป็นระยะๆ ไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้เมื่อได้เส้นทางที่ชัดเจนจึงได้ทบทวนหาฉันทามติชุมชนกับเส้นทางจักรยานที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบต่างๆ ในลักษณะการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชน และจากการประชุมหารือร่วมกับชุมชนก็มีความเห็นร่วมกันว่าควรมีการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการของชุมชนเพื่อความยั่งยืน

สืบเนื่องจากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิม ในที่ประชุมได้สรุปให้มีการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการชุมชน รองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืนที่อยู่ในชุมชน เพื่อให้ทางชาวบ้านในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เห็นว่าสถานที่ที่พร้อมจะให้มีการจัดตั้งเป็นศูนย์บริหาร คือ ศูนย์เจียรนัยพลอย แต่ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงให้กลับมามีสภาพที่ใช้งานได้ ทั้งนี้จากที่ประชุม Focus group ได้มีตัวแทนจากศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 8 ส่วนราชการที่เป็นเจ้าของศูนย์เจียรนัยพลอย นำโดย คุณภาสกร ชัยรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 8 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้อนุญาตให้ใช้พื้นที่ศูนย์เจียรนัยพลอยเป็นพื้นที่ดำเนินการวิจัยได้ ทั้งนี้ต้องมีการทำหนังสือขอใช้พื้นที่ไปยังศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 8 แต่เนื่องจากศูนย์เจียรนัยพลอยถูกปล่อยรกร้างมานาน มีความทรุดโทรมอย่างมาก จึงต้องมีการบูรณะซ่อมแซมขึ้นใหม่ ซึ่งได้รับสนับสนุนจากหลายฝ่าย และได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนที่เป็นช่างฝีมือด้านการก่อสร้างปรับปรุงอาคารจนกระทั่งการบูรณะซ่อมแซมสำเร็จตามเป้าหมายทุกประการ

สำหรับการพัฒนาระบบสารสนเทศของศูนย์บริหารจัดการชุมชน รองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์อย่างยั่งยืนในที่นี้จากการจัดประชุม Focus group ได้สรุปให้มีการดำเนินงานดังนี้

1. การทำป้ายสื่อความหมายเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ตามจุดต่างๆ โดยรับส่งข้อมูลจากทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรจะเข้ามามีช่วยในการจัดทำข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. การทำ Info graphic QR code เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ปั่นจักรยานได้เข้ามาเช็คอินตามจุดต่างๆ เพื่อตรวจสอบว่าแต่ละระยะทางที่ปั่นจักรยานช่วยลดแคลอรีได้เท่าไร

3. การจัดทำ Website หรือ Page face book ของชุมชน ไว้สำหรับบริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลความต้องการของประชาชนในชุมชนและการประชุม Focus group ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า ทั้งหมดเห็นด้วยกับการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม โดยเห็นว่ามีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ในอนาคต และมีโอกาสเป็นวิธีที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนพื้นฐานของประชาชนในชุมชน และสามารถช่วยลดการอพยพแรงงานของลูกหลานออกนอกพื้นที่ไปหางานทำที่อื่น และจากที่ประชุมได้มีการเสนอแนวทางในการพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม ในหลากหลายแนวทาง ในอนาคตซึ่งคณะผู้วิจัยได้สรุปออกมาได้ 6 แนวทาง ได้แก่

1. การฝึกอบรมให้กับประชาชนในชุมชนที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม

2. การขายสินค้าชุมชนที่เป็นอาหารและของที่ระลึก

3. การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์

4. การจัดทำบ้านพักโฮมสเตย์

5. การผลิตสินค้าแปรรูปที่สืบเนื่องจากปศุสัตว์

6. การแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดจากการใช้งบประมาณภาครัฐ

สามารถสรุปการประเมินแนวทางในการพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม ได้ว่าประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ มาเป็นอันดับแรก (4.85) รองลงมา คือ การจัดทำบ้านพักโฮมสเตย์ (4.53) และน้อยที่สุดคือ การแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดจากการใช้งบประมาณภาครัฐ (3.54)

จากผลการประเมินค่าคะแนนแนวทางในการพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิมที่เหมาะสมในอนาคต คือ ชุมชนต้องจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ไว้เป็นฐานในการพัฒนาชุมชนเพื่อมุ่งสู่การสร้างรายได้ สร้างอาชีพ และแก้ปัญหายากจนต่อไป

Executive Summary

From the study on general condition of Muslim village, it was found that general characteristic of Muslim village was uniqueness of their religion and way of life, whereas, it is the community holding agriculture and livestock as their main occupations. Their residential areas were also the same areas of agriculture and livestock. They mostly bred goats, cows, and did farming that could be considered as the complete agricultural community with infrastructure facilitating agro-tourism. For current community's condition, community's routes were developed and connected by macadamized roads alternated with natural pathways of agricultural areas properly. It was also found that one important identity appeared in their way of life since the past until present was a sufficiency economy philosophy which was applied in both agriculture and livestock works. Back to the past, this village has been graciously granted by His Majesty King Rama 9 in terms of developing the village area in various aspects such as religion, agriculture, or career development, as well as dairy cooperative system, which has been operated until nowadays. Thus, it illustrated the identity of this Thai-Muslim village: An agricultural and livestock village driven under a virtue of His Majesty King Rama IX. From the survey conducted by the researchers and discussion between the researchers and community's leader, it was found that their community's leader was quite strong with progressive thinking and desire to make his community better. Based on the interview with the community's leader, it was found that overall environment of community was alternation between their way of life and beautiful eco system that was appropriate for riding a bicycle and admiring pleasant way of life and nature. In addition, since cycling has been currently popular among Thai and foreign tourists and some foreign tourists have currently rode some bicycles to visit the village, the researchers presented some important destinations that could be arranged as the cycling routes such as mosque, Harmony Hall, dairy cooperative, multi-functional hall, Red Cross Station 10 (Huahin), Department of Livestock, Child Development Center, Village Water Supply Office, farming areas of local philosophers (Mr. Maiyamul (farmer), Mr. Seree (farmer), and Mr. Amnaj (Officer of Local Administrative Organization)), and reservoir.

Besides those important destinations as mentioned above, the researchers also cooperated with Faculty of Education of Silpakorn University to survey the actual areas and found some additional destinations including a king cobras observation area, a termite mushroom observation area, and a Bothi tree planted by Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, a farming area of King Rama IX (vetiver), etc. From the study on general condition and evaluation on the potential of community management for developing as the attraction with identity on community's way of life and agro-tourism, the researchers found such potential and utilized cycling routes as the tool for developing community's attractions. The researchers also utilized the important destinations of cycling routes as the learning sources along the routes. Since the condition of this area was consisted of flat areas and obstacle areas, the researchers divided the cycling routes into 2 routes as follows:

1. Simple route for general bicycles (flat areas)
2. Obstacle route for all terrain bicycles (obstacle areas)

To achieve the operation on agro-tourism destinations development, the researchers emphasized on participation of people in community by establishing the guidelines of management for enabling community to participate in agro-tourism destinations management based on identity of Muslim community. To obtain information on guidelines of participatory community management for managing agro-tourism destinations based on identity of Muslim community; such information must be obtained through conducting the research with community's leader, religious leaders, and villagers. Subsequently, community's leader passed on information related to research operating to villagers. After that, the researchers went to the community for surveying and obtaining in-depth opinions towards perception of information on research conducting, and project's public relations for enabling villagers to perceive information on research conducting periodically. In addition, there should be some activities for building the relationship with villagers. After obtaining explicit guidelines, the researchers reviewed such guidelines together with community consensus about the bicycle paths developed by researchers. This created a kind of participation action research. From the consensus, it was agreed to establish the Community Management Center for Sustainability.

According to the study on guidelines of participatory community management for managing agro-tourism destinations based on identity of Muslim community, the Meeting concluded to establish the Community Management Center for Sustainability in order to support agro-tourism management with sustainable identity. This would enable villagers to participate in their community management completely. The area which was considered suitable for the Community Management Center for Sustainability was the Gemstone Cutting Center which, however, still required renovation for usable condition. Based on the focus group, it was attended by a representative of Industrial Promotion Center Region 8, the government agency owning this Gemstone Cutting Center, or Mr. Passakorn Chairat, the Director of Industrial Promotion Center Region 8. For the result of such focus group, the Gemstone Cutting Center was allowed to be used as the research site but the application for using such center must be submitted to Industrial Promotion Center Region 8. However, since such Gemstone Cutting Center had been abandoned for long period, the building was quite ruined. Therefore, a full renovation was highly required. The innovation was well supported by many sectors, along with a cooperation of villagers who were skilled craftsman. Finally, the innovation was successfully completed. The guidelines for establishing the Community Management Center for Sustainability required support from several sectors and cooperation of villagers who have construction skills for renovating all buildings in such center.

For information system development of Community Management Center for Sustainability for supporting agro-tourism with identity and sustainability, the focus group concluded the operation as follows:

1. Making some signboards as the learning media for locating at several destinations while correct and appropriate information would be given by Faculty of Education of Silpakorn University.
2. Creating Info graphic QR code enabling cyclers to check in each destination and check how many calories they could burn after cycling along these routes.
3. Creating a website or a Facebook Fan Page for the community to provide community tourism information.

Based on the survey on demands of villagers and the focus group conducted with relative persons, it was found that all villagers agreed in creating the agro-tourism

attractions with identity in Muslim village as the area had a potential to develop a tourist attraction in the near future. It could also lead to solve the problem of poverty of villagers, and help to reduce community's labor migration rate. In addition, according to proposal of the focus group proposing the guidelines for developing business plan for managing agro-tourism attractions with identity in Muslim village, the researchers could conclude those guidelines into 6 guidelines as follows:

1. Providing occupational training to villagers and those occupations must be consistent with agro-tourism with identity in Muslim village;
2. Selling local products that were food and souvenirs;
3. Establishing a community enterprise for tourism with identity;
4. Operating home-stay business
5. Producing some processed products from livestock;
6. Solving the problem on poverty caused by government budget spending.

Evaluation on guidelines for developing business plan for managing agro-tourism attractions with identity in Muslim could be concluded that villagers and related persons had the highest level of demand on establishment of a community enterprise with identity (4.85) followed by operating home-stay business (4.53) while they had the lowest level of demand on solving the problem of poverty caused by government budget spending (3.54).

Based on the scores of evaluation on guidelines for developing business plan for managing agro-tourism attractions with identity in Muslim, it could be concluded that the appropriate development of business plan for managing agro-tourism attractions in Muslim village in the future was establishing a community enterprise for agro-tourism with identity as the foundation of community development for providing income and occupations while solving the problem of poverty.

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ	SURDI นวค./2557/07
ชื่อโครงการ	การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการชุมชน แบบมีส่วนร่วม เพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม
หัวหน้าโครงการ	รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์
ระยะเวลาดำเนินงาน 1 ปี	(ตั้งแต่วันที่ 16 กรกฎาคม 2558 ถึงวันที่ 16 กรกฎาคม 2559)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไป และประเมินศักยภาพในการจัดการชุมชน ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม ศึกษาแนวทางจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการจัดการชุมชน พัฒนาระบบสารสนเทศของศูนย์บริหารจัดการจัดการชุมชน ตลอดจนพัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ที่ใช้การวิจัยในเชิงคุณภาพนำร่อง เพื่อค้นหาคำตอบที่เกี่ยวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม จากการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า จากการศึกษาสภาพทั่วไปของหมู่บ้านไทยมุสลิมมีความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านศาสนาและวิถีชีวิต ซึ่งเป็นชุมชนที่ยึดอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพปศุสัตว์เป็นหลัก โดยใช้พื้นที่เกษตรและปศุสัตว์เดียวกับพื้นที่อยู่อาศัยที่มีการทำการเกษตรโดยการเลี้ยงแพะเลี้ยงโค และมีระบบฟาร์ม โดยเห็นว่ามีลักษณะของชุมชนเกษตรที่สมบูรณ์ อันมีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอย่างดี จึงเกิดเป็นแนวความคิดการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิมเพื่อให้การดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประสบความสำเร็จ ได้มีแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมเพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนไทยมุสลิม ด้วยการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยผ่านผู้นำชุมชน จากนั้นจึงให้ผู้นำชุมชนนำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยไปถ่ายทอดให้กับประชาชนในหมู่บ้าน ตลอดจนการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน สำหรับการพัฒนาสารสนเทศของศูนย์บริหารจัดการได้มีแนวทางในการทำป้ายสื่อความหมายเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ตามจุดต่างๆ การทำ Info graphic QR code การจัดทำ Website หรือ Page face book ของชุมชน ไว้สำหรับบริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว และเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนและแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนได้มี

พัฒนาแผนธุรกิจสำหรับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีอัตลักษณ์ในพื้นที่ชุมชน
หมู่บ้านไทยมุสลิม ด้วยการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์
คำสำคัญ การจัดการชุมชน, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร, ชุมชนหมู่บ้านไทยมุสลิม

Abstract

Project ID SURDI นวก./2557/07
Project title: Development of the Guidelines on Participatory Community Management for Supporting Agro-Tourism management with Identity in Muslim Village
Researcher Assoc. prof. Phitak Siriwong (Ph.D)
Duration: 1 Year (From July 16th, 2015 to July 16th, 2016)

This research aims to study on general condition of community, to evaluate the potential on community management, to study on guidelines on participatory community management, to study on the guidelines for establishing community management center, to develop information system of community management center, and to develop business plan for managing agro-tourism attractions with identity in Muslim community. This research is a Participatory Action Research (PAR) using qualitative research as pilot methodology in order to discover knowledge related to Huay Sai Royal Development Study Center and Muslim village according to a participation of various sectors in the community.

As results obtained from the study of Muslim village, it was found that the village had an identity on religion and way of life. In addition, it is the community which holds agriculture and livestock as primary occupations and residential areas are also the same areas of agriculture and livestock for breeding goats, cows, and did farming that could be considered as the complete agricultural community with infrastructure that supports agro-tourism. Consequently, the idea of developing agro-tourism routes with identity in Muslim village was created to achieve the operation on agro-tourism attractions development. Then, the guidelines on management was created in order to enable community to participate in agro-tourism attractions development with identity in Muslim village through passing on information related to research conducting to community leader. Subsequently, community leader was asked to pass on such information to villagers and some activities for building relationship with villages were also held. For an information system development for the community management center, some signboards were made as the learning media for locating at various destinations. In addition, Info graphic QR code, Website or Facebook Fan page of community were set for providing tourism information service in the community. Moreover, to maintain a sustainability while solving the problem

of poverty, a business plan for agro-tourism attractions management with identity in Muslim village was developed by establishing a community enterprise for tourism with identity.

Keywords community management, agro-tourism, Muslim village community